

Plătsintă cu džumerchi (plăcintă cu jumere), ALR. 4039. — Din bg. *ġimirinka*.

Džumitâte f. v. *ġimitati*.

Džunátie a. *Foamete*. Com. N.T. — [D e r i v a t: din *džun* (pentru adžun), (arom. *ağunatic*).

Džuneápini N. loc. (Oșani).

Džurnés vb. IV. Vărs, asvârl. *Că l'u džurnii ġhjubre ăn bucă* (și dacă-i vărsai gunoiul...) 8/69. — Din bg. *ğuram* (ğurkam), aor. *ğurnah*.

Džuváp a. v. *dževap*.

H

Hae a. v. ²*ac*.

Hadžilqe a. v. *adžilăchi*

Hăj! interj. Hai. *Hăj, hăj, ġhiptu nu scapă di moară* (ai să vii din nou la mine ca să te rogi, cum vine grâul la moară).

Hal a. v. *al*.

Harb a. Orice bucată spartă. — Cf. bg. *hărbel*.

Hăsili Adică? *Hasili, ăn lantili sonur, cu cõt si mai ăngroașă bubili, cu cõta din zuuă ăn zuuă și mai mățcati veits la dom* (adică, în celelalte somnuri, cu cât se îngroașă mai mult viermii de mătase, cu atât) B. 7.

Havà m. Aer, climă. *La sparg havau* B. 3. Cu *havà și fără vlagă* ib. 4, cf. 8. *Bubili... leau havà* (...iau aer) ib. 6. [Și: *avà* f.]. — Din tc. *hava*, (arom. *hăvaje*).

Hazar adv. v. *azor*.

Hej! interj. *E hej, tse dai, tse leaj* 194.

Hem conj. v. *em*.

Hér a. v. *ier*.

Hereqn Oricând. *Putem fatsiri hercqn tsearim*. (Putem face oicând vrem) B. 15.

Hesáp a. Socoteală. [D e r i v a t: *hesápés*, vb. IV, socotesc. *Si husăpim*. B. 3. — Din tc. *hesap*, (arom. *esape*.)

Hezà Adesea. *Vem hezà ziian* (avem adesea pagubă) B. 5. *Hezà dimineatsa*, ib. cf. 7, 8. [Și: *iezà*]. Turcism.

H'járı f. Fiere, venin. *S-ti day di pimint ġiarıa să-ts creapă* (o să te trântesc la pământ ca să-ți crape fierea). Com. G. D. — Din lat. **fēle* (pentru *fēl, fēllis*), (arom. *h'are*).

H'il' m. v. *il'*.

H'il'ă f. v. *il'ă*.

H'ir a. v. *ir*.

Hristò m. Hristos.

Húma N. loc. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 7, 25).

I

I vb. v. *sam*.

²**I** pron. v. ²*ier*.

³**I!** interj. *I, pusta, ăn drùm ti flaș să mor* (măi, dar tocmai în drum ți-ai găsit să mori) 2/13. || Imită sunetul produs de nechezatul cailor. *Șu feasi calu «i i i» șu gri* (și necheză calul i i i și grăi).

Ia! interj. *Tuntsea tată-su al' zisi: il'a mea, ia scultă...* (... fata mea, ia ascultă...) 10/46, cf. 11/46. — Și în bg. *ja* cu același înțeles

²Ia! interj. Iată, uită. Cf. e t c ă, e t u. *Nu-i tsela, ia-la, ia, zisi feata* (nu-i acela iată-l, iată, zise fata) 17/73, cf. 15/55, 9/34. [Și: *ua* interj. Cf. u'ă. *Ua-la ninelu tse la tsireats* (iată-l inelul ce căutați) 26/51]. — Și în alb. *ja* id.

³Ia pr. pers. v. *iel*.

⁴Ia conj. Sau... sau. *Ia catsuuya si-u aflîș ia ioc si ti fats* (sau găsești căciula, sau să pieri dinaintea mea) 4/35. *Ia mor, ia l'-u răsplong* 629. — Din tc. *ja... ja*.

Iăcă (pl. *יעcur*) f. Guler. — Din tc. *jaka*, (arom. *iacă*).

Iădă f. v. *ied*.

Iădets m. Iadeș. — Din bg. *jadec*.

Iădiră f. Iederă. Com. G. D. — Din lat. *hēdēra -am*, (arom. *eadiră*).

Iagor m. v. *aigor*.

Iăgulă f. v. *iăngulă*.

Iăl pr. pers. v. *iel*.

Iăla vb. v. *ela*.

Iălovă adj. (despre oaie). Stearpă. Cf. ș t i r a v ă. *Ună uaiă ialovă* (o oaie stearpă) 9/57. — Din bg. *jalov*, -a.

Iămă f. Pradă, jaf, iamă. Com. G. D. — Din tc. *jama*.

Iămbolă f. Velință. Cf. p a l ă. *Dî iundî, si-lom noi tîr iamboli si-u șădem* (de unde să luăm astfel de velințe ca să o punem să șadă),

6/42. [Și: *imból* m. *Io cum si-qu fur estu imbol*, 12/68]. — Din mbg. *jambol*.

Iănăl'ă f. N. fânt. (Oșani).

Iăngulă f. Țipar. *Iăngula no-ari l'ușpi* (țiparul nu are solzi). [Și: *iăgulă* f. ALR. 6239. (Liumnița) *ingulă* f.]. — Din bg. *ja(n)gula*.

Ianijă f. Tocană ALR. 4073. — Din mbg. *jahnia* (tc.), (arom. *iăhnie*).

Iănitșăr m. Ienicer. — Din tc. *yeniçeri*.

Iănloș adv. Greșit. *Ama tseasta-i iănloș* (dar asta-i greșit) B. 6. — Din tc. *janlyš*.

Iăpă f. Iapă. *Per'l'i să li burveș cu fărînă și să-i li dai la iapă* (perii să-i amesteci cu făină și să-i dai iepii), 5/28. [D e r i v a t: *iăpitșcă* f. (dim.)]. — Din lat. *ēqua*, -am, (arom. *iapă*).

Iăpitșcă f. v. *iapă*.

Iără conj. v. *ară*.

Iărămlqe a. Pingea. ALR. 6515. — Din tc. *jarymlyk*.

Iărbă f. Iarbă. *Lai vaca... u duș ăn un tșair cu iarba păn di coalcur*, 7/69. *Cu coasă iarbă nu cuses* 4/14, cf. 10/41. *Iarbă furească* = un fel de plantă ce se pune pe răni, mai ales când se taie cineva. [D e r i v a t e: *iărbitșcă* f. (dim.); *iărbu-tină* f. = loc plin cu iarbă; *iărbós*, -ă adj. = ierbos; Com. T. P. C o m p u s: (cu pref.) *ănerbușqs* (an + ierbușqs) vb. IV. = (despre semănături) prind buruieni ALR. 5172]. — Din lat. *hērba*, -am, (arom. *iarbă*).

Ĭarbâp adj. Capabil, destoinic, în stare. [Derivat: **ĭarbablqe** (tc. *erbablyk*) m. = destoinicie, meșteșugire. *Si dusi ară căsă și cu multi ĭarbablqts căzândisiră multi pârî 20/79*]. — Din tc. *erbab*, (arom. *erbape*).

Ĭarbablqe m. v. *ĭarbab*.

Ĭarbiri f. v. *ĭerb*.

Ĭarbitșcă f.

Ĭarbós, -ă adj. } v. *ĭarbă*.

Ĭarbutină f. }

Ĭaripă f. v. *aripă*.

Ĭárnă f. Iarnă. *Ĭo pot si aflăm uăă... acu-i ân ĭarnă* (pot să găsesc struguri, cu toate că-i iarna), 7/31, cf. 296. [Derivate: **ĭárnata** adv. = iarna; **ĭernărés**, -ească adj. = de iarnă. *Mer ĭernăres* cf. *mer* Com. G. D; **ĭernátie** a. = tot ce se pune pentru timpul iernii. id.; **ĭárnédz**, **priĭárnédz** vb. I. (Țárnareca) = petrec iarna, iernez. Com. V. J.]. — Din lat. *hiberna*, -am, (arom. *ĭarnă*).

Ĭárnata adv. } v. *ĭarnă*.

Ĭárnédz vb. I. }

Ĭártă adj. v. *ĭerb*.

Ĭască f. Iască cf. **Bureati**-di-**ĭască**. — Din lat. *esca*, -am, (arom. *ĭască*).

Ĭășel'ă (pl. -ur) f. Surcea, așchie. ALR. 982, cf. 3814, 3857. [Derivat: **ĭășel'itșică** f. (dim.)]. Com. G. D. — Din lat. *astula*, -am.

Ĭășel'itșică f, v. *așcl'ă*.

Ĭăsli plur. Grajd. *Ca la liqo la ĭăsli catu*. Cf. 12/9. *Par di lă ĭăsli*

(Oșani) = p ă ĭ a n t ă. — Din bg. *jasla*.

Ĭătă Iată.

Ĭăvés vb. IV. (refl.). Mă arăt, apar, mă ivesc. *Tseastă loșotijă si ĭăveaști* (această boală se ivește). B. 11. *Tucu si ĭăvî prin ușă* (numai că se arată prin ușă). Com. N. T. — Din paleosl. *javitî*.

Ĭăvur m. Platan care crește prin văi. *Tsela lântu ca priubidi boj di ĭavur* 4/18. *Ăncărcq boj di ĭavur* 2/18. *Iavur* n. loc. (Huma, Lugunța, Cupa, Oșani, Nânta). — Din mbg. *javor*.

Ĭazláz a. v. *izlaz*.

Ĭazuvéts m. v. *ĭazvets*.

Ĭazvéts m. Jder, ALR. 4970. [Și: **ĭazuvéts** m.]. — Din bg. *ĭazvet*.

Ĭandalqe a. Străinatate. — Din tc. *ĭabanlyk*.

Ĭandžijă m. Strein. Com. G. D. — Din tc. *ĭabanđi*.

Ĭbatș-Péteu v. *uom drăpatș*.

Ĭbrîe m. Ulcior. (Fig.) lungan, găligan. Com. T. P. — Din tc. *ĭbrik*.

Ĭe m. Smochin cf. **smoc**. Com. C. I. [Derivat: **ĭcă** f. = smochină cf. **smocfă**]. id. — Din lat. *ficus*, -um, (arom. *h'ic*).

Ĭcă f. v. *ic*.

Ĭehim m. Medic. *S-mi duc lă ichim*. (O să mă duc la medic). Com. C. I. — Din tc. *hek'im*.

Ĭeu conj. v. *acu*.

Ĭdănăc m. (La țesut). Darac. (Cf. *Capidan, Meglenoromâni*, I, 54).

Idi interj. v. *ghidi*.

Idirè f. Provizie. *Pun, fac idirè* (mă aprovizionez). — Din tc. *idare*.

Idol m. Idol, statue veche. — Din bg. *idol*.

Idvâj adv. v. *idvam*.

Idvâm adv. Abia. *Io idvam scâpai și fuziș* (eu abia scăpai și fugii). [Și: *idvâj*]. — Din bg. *edvam*.

Iéd m. Ied. *Ied pricufărit*, 298. [Fem. *jadă* (lat. *haeda*). D i m i u n t i v: *jedtșue* m. = ied mic]. — Din lat. *haedus*, -um, (arom. *ed*).

Ieftin, -ă adj. v. *eftin*.

Iěj m. v. *ej*.

Iél vb. v. *ela*.

Iél, **iș** pron. pers. El, ea. D a t. *el'* (forma normală) 2/8, 23/38, 4/64, 14/55 etc.; *aș* (Cupa și Lugunța, mai rar în celelalte comune) 13, 15/55, 2/62 etc.; *l'ă* și *l'*. Ac. masc. *la* (forma normală), *ay* și *u* (numai în Țárnareca). *Tsel piducl'u ay băgară tru ună căzani; tăl' ară trei bivul' șu sândzili... ay dunară, șu -ay turiră tru căzani. Piducul'ul ay bișu sândzili... poia ay tăl' ară piducul'ul, ay biliră șu -ay zăcătșiră tru sucac* (păduchele acela îl puseră într'un cazan; junghiară trei bivoli și sângele... îl adunară, și-l vărsară în cazan. Păduchele îl bău sângele... apoi îl tăiară păduchele, îl beliră și-l atârnară în drum), 2/67. Ac. fem. *ay*, *u* și *uă*. *Ay antribară* 26/64,

17/73 etc. *L-u dusi* (le-o duse) 6/37, cf. 14/34 etc. *Fitșoru lu lămăna u vizu* 21/39. Nom. pl. masc. *iel'*, (în Liumnița) *ial'*; fem. *iali* 8/66. Dat. (forma accentuată) *lă iel'* (lă *ial'*), *lă iali*. *Lă ial' lă si biă multă apu* 2/74 (forma atonă) *la, lă*. Ac. masc. *l'a*, -*l'*, fem. *li*. — Din lat. *illus, -a, -um, (arom. *el*).

Iělă f. v. *elă*.

Ielitșeă f. Brăduleț. — Din bg. *elička*.

Iemış pl. Fructe. [Și: *imiș* pl.]. — Din tc. *jemiș*.

Ier a. Fier. *Pristi puntea di ier* (peste puntea de fier) 1/17. [Plur. *iară* și *ierur* 39/40. Și: (Țárnareca). *h'er* a. 13/67. D e r i v a t: *ierăr* m. = fierar]. — Din lat. *ferrum*, (arom. *h'er*).

²**Ier** pr. Fiecare. *Ier zuuă vineă la noi* (în fiecare zi venea la noi). *Ier-tse* (orice); *ier-cari* (oricare). [Intrebuintat foarte des și sub forma prescurtată: e pr. *La e pașt și crătșun dădeă la sirumăș* (la orice paște și crăciun dedea la săraci) 2/46. *Cătșo să mănăncă e seră căti un cal* 9/9. *E săptămonă* (în fiecare săptămână) 1/42, cf. 41/65; i pr. *I zuuă la duchian șide* (în fiecare zi șede la prăvălie) 1/16. — Din tc. *her*.

Ierăr m. v. *ier*.

Ierb vb. III. Fierb. *Anuntru veau 40 di noatiu cari si irbeau* 5/77. *Ună tse la iarsi* 20/32. *Ama*

l'-u iârseş 865. *Că iert ăi* (e ca fiert) 619. [C o m p u s (cu pref.) *zăierb* (ză + ierb) vb. III. = încep să fierb. *Turea-l' apă ză-iertă* (toarnă-i apă fiartă) 8/16. *D e r i v a t e*: *iărbiri* f. = fierbere; *iert, iertă* adj. = fiert. *Carni iertă* = carne fiartă; *iertură* f. = fier-tură. — Din lat. *fërvo, -ëre*, (arom. *herbu*).

Ieri adv. Ieri (auzit în Țârna-reca). — Din lat. *hērī*, (arom. *aieri*).

Ierip f. (plur. dela *i a r i p ă*). *Ierip si ai, di ȳa nu pots scăpari* (aripi să ai și de aici nu poți să scapi). Com. N. T., cf. *aripă*.

Iernărés, -ească adj. } v. *iarnă*.
Iernătie a. }

Iért vb. I. v. *l'ert*.

²*Iért* adj. } v. *ierb*.
Iertură f. }

Iés vb. IV. *Ies. Ca si iasă, ună-ş-ună si l'-u dai cartea* (când o să iasă...) 14/42. *Şărpili işo* 1/76. *Işots morts* 435. *Işă* 8/40. *Ari işot* 6/38: *Ies ân cap* = o duc la capăt, 156. [Şi: (în Liumnița) *iăs* vb. IV. Imperf. *işam* și *ieşam*. *D e r i v a t e*: *işori* f. = ieşire; *Dintru si poată işori* (ca să poată ieşi) B. 8; *işot* (negativ: *niişot, -ă*) adj. = ieşit; *Bubili işoti* (viermi de m. ieşiți) B. 5; *Au rămas niişoti* ib. *C o m p u s*: (cu pref.) *priiés* (pri + iés) vb. IV. = răsar din pământ, răsar a doua oară. *Nu ieş bureati si priiësh* (nu ești burete să

răsari) 595]. — Din lat. *exeo, -ire*. (arom. *es*).

Iestu pron. (Numai în Țârna-reca, încolo *tsista*). Acest. *Dats-l'a lă iestu ȳom tânti pari* (dați-i acestui om atâtea parale) 7/65. *Cu iastă sibepe* 26/64, cf. 17/65, 68. *Etu, tru iastă casă şadi muşata loclui* (iată în casa aceasta locuește frumoasa pământului) 28/65. *Bra cal, tse-i iasta di tini* 17/68. — Din lat. **istus, -a, -ud*, (arom. *aistu*).

Ieză v. *heza*.

Iézer m. Lac. — Din bg. *ezero*.

Iftibăr a. Cinste, vază, considerație. *Iftibaru cu pari nu si cumpără* (cinstea nu se cumpără cu bani) 300 cf. 299. [Şi: *ihtibăr* a. *D e r i v a t*: *ihtibărós, -oasă* adj. cinstit]. — Din tc. *ihtibar*, (arom. *ihtibare*).

Ignát. Ziua sfântului Ignat, Com. C. I.

Ihtibăr a. } v. *iftibar*.
Ihtibărós, -oasă adj. }

Ihtiză f. Nevoie. *La ihtiză si cunaoşti priiatilu* (la nevoie se cunoaşte prietenul) 301. [D e r i v a t: *ihtizalija* (mbg. *ihtizalja*, tc.) adj. = trebuincios, necesar. *Vearnicu priiatil ăi mai ihtizalija* 590]. — Din tc. *ihtiza*, (arom. *ihtizae*).

Ihtizalija adj. v. *ihtiza*.

Il' m. Fiu. *Ună bábă moaşd aş vut-au... doji il'* 1/62. *Il'-su* (fiu-său) 29. *Il'uli!* (fiule) 3/43, cf. 1/54, 7/37, 12/58, cf. 26/65,

9/51. [Și: (Țârnareca) h'il' m.].
— Din lat. *filius, -um*, (arom. *hil'*).

Îl'ă f. Fiică. *Sam il'ă-ta tsea bună* (sânt fiică-ta cea bună) 12/58. [Și: h'il'ă f. (în Țârnareca). Plur. *il'ă*]. — Din lat. *filia, -am*, (arom. *h'il'e*).

Îli conj. Sau. *Nu rudeă vrin fitșor, ili vrină feată* 1/92. *Dali... ili sau... sau... Cafcu tșorop tser tu Itu Dali roși ili morchi* cf. 4/IX]. — Din bg. *ili*.

Îljan a. Lighian, ALR. 3935. — Din tc. *legen*, (arom. *liyene*).

Îliliga f. Cuvântul cu care se începe o zicătoare de joc cipi-lăresc: *ililiga, pipiliga, dumuzăre, ducutăre, vâstram drôguman tșilibija rusulija tâmbeg*. Com. T. P.

Îlîz adv. v. *aliz*.

Îmân a. Lege, credință (mai mult în înjurături) *fută-ts imanu di coriâni*, ALR. 4918. — Din tc. *iman*.

Îmañă f. Avere, stare. *Tucu cu imañă fost-ay* 1/60. cf. 436. [Și: *imañi* f. *Ra un chiaia cari veă multă imañi*, 1/40]. — Din bg. *imanje*.

Îmañi f. v. *imañă*.

Îmból m. v. *îambol*.

Îmir a. Voie, permisiune. *Ampirātu... veă lat imir* 4/34.

Îmeș pl. v. *îemiș*.

Îmnu vb. I. v. *ammu*.

În vb. IV. v. *vin*.

Înămă f. Inimă (întrebuințat numai în unele expresii, încolo

numai *buric*). *Al' rupsi inăma* (îi sfășie inima) 304. *Ari cucot la inămă*, se zice pentru oamenii întreprinzători 170. Cf. 444. [Și: *înăimă* f. Derivate: *înămîtșeă* s. f. (dim.); *înămôs, -ă* adj. = *inimos*]. — Din lat. *anima, -am*, (arom. *inimă*).

Înămîtșeă s. f. }
Înămôs, -ă adj. } v. *inămă*.

Înăt m. Necaz, *Tșișta doil' ray em cu inat, em linoș* 1/44, cf. 15/24, 10/61. *Cats inat* (prind necaz pe cineva). — Din tc. *inad*, (arom. *inate*).

²Încă adv. v. *ancă*.

Încă f. Pâlnie. *Anvitsătura nu si tureaști cu inca 'n-ureac'i* 869. | (Fig.) Cap, căpățână. *Dișartă încă* (cap prost, cap sec) 205. — Din bg. *inka*.

Îngă adv. v. *ancă*.

Îngulă f. (Int.) v. *îangulă*.

Înimă f. v. *inămă*.

Înmărôs, -oasă adj, v. *mari*.

Însân m. Lume. *Tot însanu cola si dunô* (toată lumea se adună acolo) cf. 13/66. [Și: *isân* m. 12/60]. — Din tc. *insan*.

Întru vb. I. v. *antru*.

Îo pron. pers. Eu. *Îo s-mi duc* 13/12 cf. 9/33. *Noi vizum că pir șa tricû* 4/36. *S-nă ubidim căsmētu* (Să ne încercăm norocul) 3/9 etc. (Plur. *noi*, în Liunmița *nuăi*). — Din lat. *ego* (arom. *îo*).

Îoe adv. (Numai în expresia) *Ioc si ti fats di șa*, (să pieri, să

dispari dinaintea mea). *Ia cătșuța si-u aflș, ia ioc si ti fats di ya.* 4/35 cf. 988. — Din tc. *jok*.

Iôndžă f. Lucernă, ALR. 5253. [Derivat: *iundžiști* f. = lucerniște, ib. 5254.

Iofurt a. Iaurt. Com. G. D. — Din tc. *jogurt*.

Ir a. Ață răsucită din mai multe fire, (ALR. 5758), cf. a t s ă. [La plur. și în sens fig.: *Iri, iri în tricù prin snagă* (mi-au trecut fiori prin corp)] 302. [Și: *h'ir* a. Derivat: *irtșúc* m. (dim.)]. — Din lat. *filum*, (arom. *h'ir*).

Irbítsă f. v. *Iribítsă*.

Íri vb. v. *sam*.

Iribítsă f. (Oșani). Potárnichie. [(Aiurea) și: *irbítsă* f. Com. C. I.]. — Din bg. *erebica*.

Irimija Intâiu Mai. De «irimije» nu se lucrează; este sărbătoarea șerpilor. Românii din Oșani ies la câmp cu fiare, pe care le ciocnesc, ca să se sperie șerpii. Com. Gh. T. [Și: *irmii*].

Iripát, -ă adj. v. *șerip*.

Irlés vb. IV. (Refl., despre animale). A se împreuna, a se mârli. Com. G. D. [Derivate: *irliri* f. = împreunare, mârliure; *irlít, -ă* adj. = împreunat, mârlít, id.].

Irliri f. } v. *irles*.
Irlít, -ă adj. }

Irmén m. Armean. [Derivat: *irminés, -easeă* adj. armenesc]. — Din tc. *Ermen*.

Irmíj v. *irimija*.

Irmilqe m. Monedă de douăzeci parale, i c u s a r. *Duno căti vrin irmilqc* 29/40, cf. 303, 1/53. — Din tc. *Iermilyk*.

Irminés, -easeă adj. v. *irmen*.

Irtșúc m. v. *ir*.

Iruși a. Năvală. *Fac iruși* = dau năvală. *Ca fesiră iruși diună-ură* 17/4. — Din tc. *juruš*.

Iș... iș... iș! Interj. cu care se alungă gănilile. ALR. 5699.

Íșala (Turcism). Să trăiască! *Ișala-mașala* = id. — Din tc. *ișalah*.

Isán m. v. *insan*.

Isáp a. Socoteală. *Priiatilocu priiatiloc, ma isapu dușmăneaști* 592, cf. 305, 306. — Din tc. *esap*.

Iseád vb. II.

Iseádeári f.

Isecăzătúra f.

Isecăzút, -ă adj.

} v. *scad*.

Íschi-Cupa N. loc. (Cupa).

Íseră f. Scânțeie. *Sări ună iscră pi cal* 38/65 cf. 3/77, *36. *Iscri lasă din cupiti* 974. — Din bg. *iskra*.

Isja N. de pers. Cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I, 17.

Isnáf a. Corporațiune, esnaf. Com. G. D. — Din tc. *esnaf*.

Ișqri f.

Ișqt, -ă adj.

} v. *ies*.

Ispriminés vb. IV. v. *primines*.

Issătăiés vb. VI. Isprăvesc de plimbat, (refl.) mă satur de plimbat, (fig.) isprăvesc de făcut treaba în closet. Cf. ș a t ă j e s. — Din bg. *isšetam*.

Isticli adv. 1. Intr'adins. *Isticli ău feasi treasta* (asta a făcut-o într'adins). | 2. Adevărat. *Isticli-i?* (adevărat este?) Com. C. I. — Din mbg. *istikle*.

Istina adv. Adevărat, într'adevăr. *Tărtșă că istina mozăcu al veă pricurat* (credea că într'adevăr...) 17/72 cf. 36/51, 7/18. [D e r i v a t: istinie]. — Din bg. *istina*.

Istinie adv. v. *istina*.

Istribés vb. Curăț. Com. T. P. — Din mbg. *trebam (istrebam)*.

Istum adv. Tocmai. *Istum ăo viniă, ăala și ăel* (tocmai când venii eu, iată-l și el). Com. C. I. — Din mbg. *istum*.

Ităe a. Pârlog la urs. Cf. p ă r l o c. ALR. 4963. — Din tc. *jatak*.

Itim m. Moștenitor, ALR. 2715.

İtru, -ă adj. Șiret, deștept, viclean. *Tser să ăeș itru di să cats și tu peșt* (trebuie să fii șiret ca să prinzi pești) 4/13. *Maă bun dușman itru di cöt priătil budalò* 244. Cf. 6/44, 22/72. [D e r i v a t: itreătsă f. = deșteptăciune, șiretenie. Cu *itrețsa luă căzândisi multi pări* (cu deșteptăciunea lui câștigă multe parole) 15/24. — Din bg. *hitro*.

Itș adv. De loc. *Itș nu rudeă vrin fitșor ili vrină feță* (de loc nu nașteea...) 1/92, cf. 5/13 etc. — Din tc. *hič*.

Iu adv. v. *ăundi*.

Iuă pron. pers. v. *ăo*.

Iubăr m. Netot, prost. *Tse ti tșudeș șa ca ăubăr* (ce te miri așa ca un prost). Com. T. P.

Iúda Trădător.

Iumbrúchi f. (Țárnareca). Vamă. Com. I. T. [Și: ghiumbrúchi f.]. — Din tc. *gümruk*. (<gr. κομμερκιον < lat. *commercium*), arom. *ăumbruk'e*.

Iuń a. Lâna mieilor care se tund de obicei de Sf. Maria. Com. C. I.

Iunăe (In Țárnareca) adj. viteaz, voinic. Cf. j u n i. *Șu ăel ăă ăunac ca tini* (și el este voinic ca tine) 26/68. — Din bg. *jonak*.

Iúndi adv. Unde. *Iúndi si află tari scand* (unde să găsească un astfel de scaun) 2/48, cf. 13/51, 1/12, 19/7. *Žnsi ăn cătun ăundi veă un... murar*. || (Cu întreb. de pron. relat.). *Vizú un șărpi ăundi si triculeă sub ună ropă* 1/76. [Și: iu (Țárnareca) adv. *Flă mă-sa pitru cäl'ur ău tsireă păni* 10/65, cf. 6/67. etc. C o m p o s e: *ăundivă*, (Țárnareca) *ăuvă* adv. *S-la trimeată ăundivă* (să-l trimeată undeva)]. — Din iu și unde.

ăundivă adv. v. *ăundi*.

ăundžiști f. v. *ăondžă*.

Iurgăn a. Plapomă. Com. H. I. — Din tc. *jorgan*, (arom. *iurgane*).

Iuvă adv. v. *ăundi*.

Ivrúșeă Nume de plantă.

Izbă f. Pimniță. *Trupurli li tureă ăn izbă* (corpurile le puneă în pimniță) 14/77. — Din bg. *izba*.

Izbât vb. III, v. *bat*.

Izdiîes vb. IV. Trag de moarte. *Izdiîaști di moarti*, ALR. 4170. Cf. *izdiînes*.

Izdiînés vb. IV. v. *diîes*.

Izdúe vb. III. Duc peste tot; isprăvesc de dus. [Derivate: *izdús*, -ă adj. dus de tot; *izdútsiri* f.]. — Din *duc* (pref. *iz-*).

Izdún vb. I, v. *dun*.

Izgustés vb. IV. v. *gustes*.

Izguțsulés vb. IV, (refl.). Mă ud până în piele, mă ud bine. [Derivat: *izguțsulít*, -ă adj. = udat peste tot].

Izguțsulít, -ă adj. v. *izguțsules*.

Izín a. Voie, permisiune. *Dq- ñ izin să mi duc căsă* (dă-mi voie să mă duc acasă) 8/11. [Și: *izíni* f. 4/80]. — Din tc. *izin*.

Izíni f. v. *izin*.

Izláz a. Izlaz (pentru vara, primăvara), ALR. 5260. Și: *jazláz* ib. 5358. Dacor.

Izmét a. Serviciu. *Si-ts plătím izmētu* (o să-ți plătim pentru serviciul) 4/52. [Derivate: *izmiehjár* (bg. *izmekjar*) m. = servitor, slugă. *A izmichjáruli meý, tsi-ñ dăraș, ñi nicaș mul'area* 24/8; *izmiehjárítsă* f. = servitoare cf. 3/29, etc.]. — Din tc. *hizmet*.

Izmétur vb. I. v. *metur*.

Izmiehjár m. } v. *izmet*.
Izmiehjárítsă f. }

Izminúșcă f. v. *izmeani*.

Izmír m. Nume de plantă. Com. H. I.

Izrușqs vb. IV. v. *rușqs*.

Izúng vb. III. v. *ung*.

Izvinit, -ă adj. Scrintit *pitșoru ñ-u izvinit* (piciorul îmi este scrintit). ALR. 1642. — Derivat din *vină?*

Izvint vb. I. Zvânt. *Cămeșili la vint si izvintă*, ALR. 3384. [Derivat: *izvintát*, -ă adj. = zvântat; *izvintári* f. zvântare. *Izvintarea*]. B. 4. — Din lat. *exvento, -are, cu substituie de prefix.

Izvintári f. } v. *izvint*.
Izvintát, -ă adj. }

Izvoáră N. loc. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 20).

Izvoárcă f. v. *izvor*.

Izvór a. Izvor (întrebuințat foarte des ca nume de loc): *Izvoru* (Oșani, Cupa), *Izvoară* (Cupa), *Izvoaráli-mățcati* (Oșani), *Izvoaráli-minuti* (Oșani), *Izvoru-ghjuptes* (Nânta). [Diminutive: *izvoárcă* f. = izvor. *La izvoarca ratsi* 1/X. cf. 7/69; *izvuráchi* m. (Țârna-reca) = izvor. *La izvurachilu tsel ratsi*. 15/64]. — Din paleosl. *izvorŭ*, (arom. *izvor*).

Izvuráchi f. v. *izvor*.

J

Jábă f. (La Oșani). Broască cf. *broască-din-apu*. *Jaba răcăjaști* (broasca cărâie). Com. I. L. [Derivat: *jăbitșcă* f. (dim.); *jibinác* m. = mătasea broaștei, ALR. 2509)]. — Din bg. *žaba*.

Jăbitșcă f. v. *jabă*.